

כי תשא

הרב שלמה עפר שליט"א

"וְאִם אִין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרְךָ" וכו'
שיעור של הרב שלמה עפר שליט"א על תורה ד'

וְזֶה פְּרוּשׁ: "חַמַּת מְלֶךְ מְלָאכֵי מוֹת" (מְשָׁלֵי טו יד), הַמְשַׁד הַפְּסוּק "וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה" (שָׁם), שֵׁיִשׁ חַמַּת מְלֶךְ, שֶׁהַמְלֶךְ בּוֹעֵס עֲלֵיךָ שֶׁעֲבַרְתָּ עֲבָרָה, אֶתְהָ רוֹצֵה לְכַפֵּר אוֹתָהּ לְךָ לְתַלְמִיד חָכֵם - "וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה" (שָׁם) אִזּוֹ אֶתְהָ מוֹצִיא אֶת הַבֶּעֶס מֵהַמְּלָכוֹת, אֶת הַבֶּעֶס מֵהַמְּלֶךְ, וְזֶה פְּרוּשׁ: "חַמַּת מְלֶךְ מְלָאכֵי מוֹת" (שָׁם) כִּי חָמְתוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְלֵי הַמְּלָכוֹת שֶׁהַשִּׁפִּיל עַל יְדֵי עוֹזְנוֹתָיו, שֶׁלְקַחְתָּ אֶת הַמְּלָאכִים אֶת הַמְּלָכוֹת וְהוֹרְדְתָּ אוֹתָהּ עַד לַמּוֹת, "רַגְלֶיהָ יִרְדוֹת מוֹת" (שָׁם ה ה)

הַמּוֹת זֶה מְקוּם הַכִּי בְּכִיכּוֹל לְמַטָּה, הוֹרְדְתָּ עַד הַמּוֹת אֶת כָּל הַמְּצוּוֹת שֶׁלִּי אֶת כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלִּי אֶת כָּל הַתּוֹרָה שֶׁלִּי, הוֹרְדְתָּ אוֹתָהּ עַד לְתוֹךְ הַמּוֹת, לְגִיא צְלָמוֹת, וְאִנִּי בּוֹעֵס מְאֹד, ה' יִתְבָּרֵךְ אוֹמֵר, "חַמַּת מְלֶךְ" (שָׁם טו יד) עַל מֶה הַמְּלֶךְ חָמְתוּ בְּעֶרְהָ בּוֹ? עַל ה"מְלָאכֵי מוֹת" (שָׁם) שֶׁהוֹרְדְתָּ אֶת הַמְּלָכוֹת לַמּוֹת

אֶתְהָ רוֹצֵה פְתָרוֹן? הַמְשַׁד הַפְּסוּק "וְאִישׁ חָכֵם יִכְפָּרְנָה" (שָׁם), הִינּוּ בְּחִינַת תַּלְמִיד חָכֵם, בְּחִינַת מוֹשֶׁה הוּא יִכְפֵּר לוֹ, אֶתְהָ יְכוֹל לְהַגִּיד תְּמִצָּא לִי כִּזֶּה אָדָם שֶׁהוּא כְּמוֹ מוֹשֶׁה אֲבָל זֶה לֹא נִכּוֹן כִּי בְּקַטֵּעַ לִפְנֵי זֶה רֵאִינוּ שֶׁכָּל תַּלְמִיד חָכֵם אִיךָ

נקרא? משה כמו שכתוב: "ועבר על פשע לשארית" (מיכה ז יח), אתה אומר ש"איש חכם וכפרנה" (משלי שם) צריך כפרה, איך הכפרה נעשית? ע"י תלמוד חכם, עכשו הכפרה פתוח עליה "ועבר על פשע", למי הוא עובר על פשע? "לשארית" (מיכה שם), "למי שמשים עצמו בשירים" (ר"ה יז), לך לכה תלמוד חכם שהוא שירים שהוא ענו

נמצא, בשבא לפני תלמוד חכם ומוציא כל צרופיו לפני התלמוד חכם, והתלמוד חכם הוא בחינת משה, שמשים עצמו בשירים, כמו שכתוב "והאיש משה ענו מאד" (במדבר יב ג); ועל ידי זה נקרא "איש חכם" (משלי שם), כמו שכתוב "והחכמה מאין תמצא" (איוב כח יב), הגמרא שם אומרת "א"ר יוחנן אין דברי תורה מתקמין אלא במו שמשים עצמו" כאן "כמי שאינו" (סוטה כא:), "משים עצמו כמי שאינו" ואז הוא מביא פסוק "והחכמה מאין תמצא" (איוב שם), אדם שהוא "יש" בדרך כלל יש לו עניות הדעת, זה דבר ידוע, בכל שאדם יותר עם גאון יש לו עניות הדעת

ובזה יש בח לתלמוד חכם לכפר, כמו שנאמר: "ואיש חכם וכפרנה" (משלי שם), אז בעצם איך אפשר להרים את הכאב של המלכות? איך אפשר להרגיע את חמת המלך, "חמת המלך שזכה" (אסתר ז י)? רק ע"י שאני שולח את הכל לתלמוד חכם - "איש חכם וכפרנה" (משלי שם), רפינו מביא כאן ראיות שצריך תנאי מסים לתלמוד חכם הוזה להיות ענו, שמשים עצמו כאן, כי אם הוא לא משים עצמו כאן מסתמא אין בו באמת חכמה כי "החכמה מאין תמצא" (איוב שם) החכמה נמצאת רק אצל אדם שהוא שפל וענו

ובשביל זה פשהתפלל משה על חטא העגל, אמר "אם תשא חטאתם", אין בעיה, "ואם אין מחני נא מספרך אשר פתבת" (שמות לב לב), בכל הקטע הפא רפינו פא להגיד לנו שאם אתה חשבת שזה קל להיות ענו אני יוכיח לך שזה לא פשוט, לא פשוט בכלל, כי זה מן הנמנע, שלא יבוא לאדם איזה גדלות, בששומע שמשפרין שבחו, בסוף

נראה שזה אפשרי אבל באופן כללי רבינו אומר אי אפשר אין מצב שאתה אומר לבן אדם שכח ולא יצרת אצלו גבהות הלב, נכון ככל שהוא יותר עם דעת ויותר צדיק ויותר עובד על עצמו גבהות הלב תהיה ברמה יותר נמוכה או שמיד מיד הוא יברח אל ה', יגיד "רבונו של עולם", בתוך המחשבה הוא יכבה לה' "אני ואתה יודעים את האמת, אני יודע שהדבורים האלה זה סתם "אפילו כל העולם אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע" (גדה ל.)

אדם לומד לאט לאט שהוא מקבל כל מיני פטווי כבוד ומחמאות לדבר עם ה' בלב ולדחות את הכל כי אין בררה, אז כל אחד זה ברמה שלו, ככל שאדם טפש יותר אוהב יותר כבוד, שימו לב אנשים המפשים אתה בשניה משנה להם דעות, אתה הופך להם את הרצונות, אתה מהפך אותם מימין לשמאל ברגע רק ע"י כבוד, כבוד זה המזון שלהם, ממש ככה רבינו פותב מי שחפץ בכבוד הוא טפש, מה זה טפש? אין בו דעת והכבוד לאלקים הוא

כ"י זה מן הנמנע, שלא יבוא לאדם איזה גדלות, כששומע שמספרין שכחו, כל שכן כשמלך גדול משבח ומפאר את האדם, אזי בודאי מן הנמנע, שלא יבוא לו איזה גדלות, הרי ככל שזה שמשבח אותך הוא גדול יותר אתה מתרומם יותר, אבל צריך לזה כפול כל הרגשותיו וחקריותיו, אזי יכול האדם לשמע שכחו, ולא יבוא לו שום גדלות, בהתחלה רבינו פותב זה מן הנמנע - זה בלתי אפשרי שיתנו לאדם כבוד והוא לא יקבל מזה גדלות ונבהות אחרי כמה שורות

רבינו אומר שאם אדם מצליח לכטל כל הרגשותיו וחקריותיו, כל הישות שלו הוא מצליח לכטל אותה, אין לו ישות בכלל, אזי יכול האדם לשמע שכחו, ולא יבוא לו שום גדלות, כמו משה רבנו, שראה פתוב בתורה: "וידבר ה' אל משה", "ויאמר ה' אל משה", "ויאמר אלקים למשה" "וידבר אלקים למשה", וישראל קוראין בכל יום בתורה שכחו של משה, והוא בעצמו מספר להם שכחיו, ולא היה למשה שום התפארות ונגלות מזה, כמו שכתוב "והאיש משה ענו מאד" (במדבר שם), הטא העגל

זה חטא נורא, זה חטא הכי נורא שהיה לעם ישראל, בגלל זה רק במלחמת גוג ומגוג רק אז חטא העגל מתכפר, כלומר כל מלחמה, כל פוגרום, כל צרה שיש לעם ישראל זה חשבונות של חטא העגל - חטא העבודה זרה חטא של נאוף, חטא העגל היה בו עבודה זרה והיה בו נאוף "לא עבדו ישראל את העגל אלא להתיר להם עריות בפרהסיא" (סנהדרין סג:), מה הפונה "להתיר להם עריות בפרהסיא"? היה שם יצר מאד גדול לנאוף, להגיד שלא כתוב בתורה "לא תנאף" (שמות כ יב) אני לא יכול, אי אפשר - זה כתוב, ואם זה כתוב אני לא יכול לעשות דבר נגד מה שכתוב, אני ירגיש מאד רע עם עצמי אבל אני לא רוצה להרגיש רע עם עצמי אז יש "פטנט" מאד "נפלא" אני יגיד שהתורה היא לא אמת, אם התורה היא לא אמת אז במילא אני יכול לחגוג... ככה היתה רוח הדברים, הלך הרוחות בעם ישראל, בערב רב שחטאו בעגל, הם באמת רצו להתיר להם עריות בפרהסיא, הם רצו לבטל את אסורי העריות, הם ראו שזה בלתי אפשרי אמרו נערער על התורה, נעבד עבודה זרה - אין תורה אם כן אין לנו יסורי מצפון

דרך אנב בדקות של הדקות זה קורה לכל אדם, כל אדם שהוא חוטא קורה אצלו משהו בלהרהר על האמת כדי לתת בכל זאת הרגשה קצת סבירה לעשות את העברה

והוא בעצמו מספר להם שבחיו, ולא היה למשה שום התפארות ונגלות מזה, כמו שכתוב: "והאיש משה ענו מאד, מפל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר שם), ענוה כזו של בטול כל הישות, של כל הרגשותיו וחמדותיו של משה רבינו, הכל היה מבטל, לכן הוא יכל לשמע שבחיו ולא להתגדל ולא להתפאר, כי התורה מעידה עליו שהוא לא רק עניו אלא הוא עניו מאד, ובודאי על ידי ענותנותו היה בן פיר משה לבפר עיון העגל, כמו שכתוב "ואיש חכם יכפרנה" (משלי שם) וזה שטען משה: "ואם אין" (שמות שם), כשהוא בא לדבר לפני ה' הוא אמר לו "ואם אין" (שם), הינו אם לא תשא חטאתם, בזה אתה מראה שאין לי כל

כך עניוות שאוכל להם עוון העגל, כבן בקשתי: "מחני נא" (שם), "אם אתה רבוננו של עולם לא מוחל את העוון סימן שאני לא מקים "ואיש חכם יכפרנה" (משלי שם), סימן שאני לא מספיק ענו, כי כדי לקיים "איש חכם יכפרנה" (שם) אני צריך להיות כשירים", איך יודעים שצריך להיות כשירים? "ועבר על פשע לשארית" (מיכה שם) "אז אם בעצם אני לא במדרגה הזאת אז תמחה אותי, תוציא אותי מהספר", כבן בקשתי: "מחני נא מספרך אשר כתבת" (שמות שם)

דרך אנב הגמרא שמה בותבת "קללת תלמיד חכם אפלו על תנאי לא שבה ריקם" (מבות יא.), ככה משה רבינו אומר "רבוננו של עולם, תמחוק אותי מהספר" ה' בסוף לא מחק אותו מהספר אבל בפרשה שמושה רבינו נפטר, פרשת "תצוה" כל הפרשה השם משה לא מופיע. וזה שמענו משה: "ואם אין" (שמות שם), הינו אם לא תשא חטאתם, בזה אתה מראה, שאין לי כל כך עניוות, שאוכל להם עוון העגל, כבן בקשתי: "מחני נא" (שם), כדי שלא אכשל בגדלות, שאני רואה ושומע בכל עת ספור שמי ושכחי בתורה, כי מי יוכל לעמד בזה, שישמע ספור שכחו ולא יתנאה, אם לא ענו גדול; ואם אני ענו, צריך לך שתשא חטאתם, כמו שכתוב: "ועובר על פשע לשארית" (מיכה שם) וכו', וזה: "ויחי בישרון מלך" (דברים לג ה), ישרון זה לשון שררה, הינו שמלכות עליה לשרשה, כמו שכתוב "וענוים ירשו ארץ" (תהלים לו יא), מי יכול לרשת את הארץ? מי שהוא ענו, וארץ היא דינא דמלכותא, כמו שכתוב "וארץ מתקוממה לו" (איוב כ כז)

טעם המחלוקת על צדיקי האמת

ספר "חרבות בשפתותיהם" מאת הרב שלמה עפר שליט"א

אומר רבינו הקדוש בתורה פח כי כל ההשפעות בעולם נשפעות דרך הצדיקים (וכפי שכתוב ברבי חנינא בן דוסא שמוין את כל העולם, וכדברי הגמרא "מי מושל בי? צדיק" ועוד...) ויש

לדעת כי כאשר השפע והברכה יורדים לעולם ישנם קטרוגים גדולים למנוע את ההשפעה, ולמי פונים המקטרגים, אל הצדיקים באשר להם הידים להמשיך השפע, וידוע כי "אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין"

נמצא שיש להסתיר את הצדיק כדי שלא ידעו ולא יכירוהו המקטרגים, וכך גזרה חכמתו יתברך להסתיר את הצדיק ע"י מחלוקת, הקב"ה נותן בלב צדיק אחר להחזיק במחלוקת כדי להסתירו ולכסותו ושיוכל להוריד ולהמשיך השפע, כי מחלוקת זה כל שמחתם וכל מזונם של המלאכי חבלה המקטרגים וכאשר נותן להם מזונם הם עוזבים את הצדיק והשפע יורד לעולם

ובתורה ה מזהיר אותנו רבינו הקדוש כי כל הבלבולים שבאים בדעתו על הצדיקים מחמת המחלוקת שביניהם ושאר קושיות שקשה לו עליהם, הכל היו עליו מחמת שפגם בטיפי מוחו, שע"י פגם הברית (שהוא היפך השלום ותיקונו ע"י שלום ובמיוחד שלום בין הצדיקים והיראים) אין נותנים לו מנוח ומפילים אותו לדבר לשון הרע ורכילות ונמצא שעות ארוכות בין בני הנעורים חולפות להם בלשון הרע ורכילות ומי יודע אלו צרות נוראות יוצאות מזה

ובתב עוד רבינו הקדוש שישנם "למדנים" שהיצר הרע מפיל אותם לדבר על הצדיקים ות"ח ולהתעסק במחלוקת, זה מחמת שלמדו תורה שבע"פ **בגיאאות גדול** וידוע שבתורה שבע"פ ישנו בירור של קליפת נוגה

ובתב עוד רבינו הקדוש בתורה נו שהצדיקים מתקיים בהם "והוא חטא רבים נשא", שסובלים הצדיקים צער ומחלוקת שחולקים עליהם ומדברים עליהם כדי לתקן פגם אמונת חכמים אצל ההמון עם ועיקר פגם אמונת חכמים הוא חלישות האמונה בקדושתם ואמיתות דבריהם של חכמי התלמוד

ובתב בנועם אלימלך "המדבר על הצדיקים ופוער פה עליהם בחירופים וגידופים, אשר נחשב בעיני הבורא יתברך שמו כאילו מדבר עליו כביכול ב"ה"

ובספר העיקרים כתב עיקר גדול אל התורה ושורש אל האמונה שהוא מסתעף מאמונת ההשגחה, הוא שהשי"ת מכריח הטבע תחת כפות רגלי הצדיקים ומי שיוספק (שיש לו תהיות עליהם) לא ישרים רצון הנביא או הצדיק הראוי לכך, הנה הוא כמטיל ספק בתורה ושורש משורשיה

ובליקוטי הלכות חלק אור"ח, האריך באיסור הגדול להוסיף או לגרוע מן המצוות, שעל כל יהודי מוטלות שש מאות ושלוש עשרה מצוות ואיסור חמור "להמציא מצוות" אך מה גדול כוח הדיבור, שהרי כאשר אדם מוציא בשפתיו נדר, לומר לדוגמא "ארבעים יום אלמד פרק משניות יום יום" מתחייב הוא בלמוד זה שהרי זהו נדר נמצא שעתה חייב הוא בשש מאות וארבע עשרה מצוות, שכן חיוב למוד המשניות בארבעים יום הללו הופך להיות מצווה מדאורייתא

נמצא שבכח הדיבור "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" יכול האדם לעבור לכאורה בהיתר על "לא תוסיפו" ומכאן נראה מה גדול כח הדבור

ספר "אהבתי אתכם" - ברא מזכה אבנה
נקודות אור על הילדים מאת הרב שלמה עפר שליט"א

1. **אברהם** אבינו עמד בנסיגנות רבים ולמרות הכול המקום היחיד שנאמר לו שבורא עולם אוהב אותו (לשון חיבה) זה העניין שידריך את בניו בדרך הנכונה "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט"

2. **ראשית** חוכמה שער ג"ב אות כג - אם יש לאדם בנים שהולכים בדרך טובה זה שומר עליו שלא ימות קודם זמנו, הדבר היחיד שיכל למנוע מיתתם של נדב ואביהוא אם היו משאירים אחריהם בנים צדיקים

3. **מנורת** המאור נר ג' כלל ב' סימן פו אות ז' "יִסַּר בְּנֵךְ וַיְנַיֶּחֶךָ וַיִּתֵּן מַעֲדָנִים לְנַפְשֶׁךָ", דרשו חז"ל - תלמד איתו תורה ויצילך מדינה של גיהנום, ויתן מעדנים לנפשך - שיכניסך בגן עדן עם הצדיקים

4. **למען** אביא על אברהם את אשר דיבר עליו - על פסוק זה אומר רשב"י, אבא שנפטר והשאיר בן צדיק והבן עומד ויגע בתורה הקדושה כאילו שהאב לא מת

5. **הבן** מזכה את אביו ומצילו מגיהנום אך האב לא מציל את בנו (סנהדרין קד).
...ואפילו תרח אביו של אברהם אבינו עשה תשובה בסוף ימיו (ראשית חוכמה שער ג"ב אות כז)

6. **גמרא** פסחים קיג. אמר רבי יוחנן שלושה מנוחלי עולם הבא

א. הדר בארץ ישראל

ב. המגדל בנוי לתלמוד תורה

ג. המבדיל על היין במוצ"ש

7. **רבי** חייא בר אבא לא היה אוכל ארוחת בקר עד שהיה חוזר עם בנו על הלימוד שלמד אתמול והיה מוסיף עוד

8. **במה** זוכה האישה לחיי עולם הבא "באקרויי בנייהו לבי כנישתא" שמושכות את בניהן לבית המדרש (סוטה כא..)

אפשר להשיג דיסק און קי עם כל השיעורים של
הרב שלמה עפר שליט"א

אצל

אורי נתן שמרסלר

058 - 4230063

